

Binalar Buildings

Cumhuriyetin Binaları

İnşaat Mühendisleri Odası'nı, 50. yılında, Cumhuriyetin 50 büyük eserini seçme ve yayınlama düşüncesi nedeni ile içtenlikle kutluyorum.

Çoğunlukla olumsuz haberler ve üzücü olayların öne çıkarılması yüzünden bunalan toplumumuza başarılarımızı göstermek, bu başarıları yaratan çabaların hatırlatılması, kuşkusuz hem önemli bir hizmettir hem de yeni başarı ve çabalar için teşvik edici olacaktır. Bu nedenle inşaat mühendisleri odası adına seçmeyi yapan jüri içinde mimar üye olarak görev yapmaktan onur ve mutluluk duydum.

Cumhuriyetin ülkeyi yeniden imar hareketi içinde, alt yapı ve enerji tesislerinden başlayarak, anıtsal, kamusal, kurumsal yapılara kadar gerçekleştirdiği binlerce tesis ve yapı arasında hangi elli eserin öne çıktığına karar vermek, bu konuda objektif kriterler bulmak kuşkusuz kolay değildir. Her seçme ve değerlendirmede olduğu gibi bu seçme de doğal olarak tartışmaya açık olacaktır. Seçilen elli eserin başka görüşlere göre bir kısmının listeden çıkarılması, yerine başka bir kısım eserin girmesi elbette mümkündür.

Jürimiz, İnşaat Mühendisleri Odası'nın seçeceği eserlerin inşaat mühendisliği açısından önem taşımaları ile birlikte, Cumhuriyetin inşa ettiği büyük çaba ve uzun soluk gerektiren ve doğal olarak bayındırlık eserleri arasında sayılan büyük mimarlık eserlerini de öne çıkarmayı uygun görmüş ve bu nitelikte 16 eser seçmiştir. Bu eserler arasında Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak son yıllarda inşa edilenlere kadar çeşitli büyüklük ve türde yapılar vardır.

İlk yıllarda inşa edilenler günümüzden bakılınca çok önemli gibi görünmeyebilirlerse de, jüri bu gibi eserlerin inşa edildikleri çağın koşullarına göre başarılarını, öncü ve örnek olma gibi niteliklerini, toplumsal yaşama katkılarını göz önüne almış ve değerlendirmesini ona göre yapmıştır.

Jüri değerlendirmeleri sonucu seçilen 16 yapının yapıldıkları dönemleri, niteliklerini ve yapıma koşullarını kısaca gözden geçirmek yararlı olacaktır.

Seçilen eserlerin 6 adedi, Cumhuriyetin ilk 25 yılında ve tek parti döneminde devlet tarafından yaptırılan anıtsal nitelikte kamu yapılarıdır. TBMM binaları, Anıtkabir, Ankara Garı, İstanbul Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakülteleri, Mersin Halkevi ve Ankara 19 Mayıs stadı.

Bu yapılardan Anıtkabir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi yapıları, o yıllarda devletin gerçekten kısıtlı ekonomik olanaklarına karşın gerek

Doğan Tekeli

fiziksel gerek estetik nitelikleri ile uluslararası en yüksek kalitede gerçekleştirilmiş yapılardır. Kamu kaynakları ile inşa edilmiş, kamu personeli tarafından denetlenmiş Cumhuriyeti onurlandıran yapılardır.

Ankara Garı, yeni başkente giriş kapısı olma niteliğinde, görkemli boyutları, inşaat malzeme ve detaylarının yüksek kalitesi ile Türk mimarları ve müteahhitlerinin gerçekleştirdiği, döneminin en önemli kamu yapılarından biri olarak öne çıkmakta ve hala başarı ile hizmet görmektedir.

Bu dönemin diğer üç yapısı Eğitim ve Kültür yapılarıdır. Cumhuriyetin ilk döneminde yapılmış olup, bu seçkiye giren 6 yapıdan üçünün eğitim ve kültür yapısı olması herhalde rastlantısal değildir. O dönemde kısıtlı bütçelere karşın devlet tarafından eğitim ve kültüre verilen önemi vurgulamaktadır.

Cumhuriyetin ikinci dönemi sayılabilecek sonraki yaklaşık 50 yılda gerçekleştirilen ve bu değerlendirmede öne çıkan 10 yapı, işlevleri bakımından artık çeşitlilemiş, listeye konut, sağlık yapıları, iş merkezleri, ticaret yapıları ve bürolar girmiştir.

Bu dönemde de seçkiye giren, Eğitim ve Kültür yapıları, 4 adet olarak ağırlıklı bir şekilde yer almaktadır. Bunlar kronolojik sıra ile ODTÜ yerleşkesi, İstanbul Atatürk Kültür Merkezi, Abdi İpekçi Spor Salonu ve İstanbul Olimpiyat Stadıdır.

ODTÜ, yerleşkesi, Erzurum Atatürk Üniversitesi kampusundan başlayarak devletin gerçekleştirdiği çok sayıda büyük ölçekte üniversite yerleşkeleri arasında, çağına göre öncü nitelikte olup, yüksek mimari ve inşai kalitesi ile öne çıkmıştır.

İstanbul Atatürk Kültür Merkezi, inşaatı kısıtlı ödenekler nedeniyle uzun yıllara yayılmıştır. Buna rağmen, özellikle opera temsillerinin gerektirdiği yüksek sahne tekniği olanaklarının sağlanması için hiç bir fedakârlıktan kaçınılmamıştır. Türk mimar ve mühendislerinin gerçekleştirdiği önemli bir kültür anıtı olarak yoğun bir şekilde hizmet vermektedir. Son aylarda, bu yapının yıkılmasının; yerine kolayca yenisi yapılabilecekmiş gibi gündeme getirilmesi gerçekten üzücüdür.

Abdi İpekçi Kapalı Spor Salonu ve İstanbul Olimpiyat Stadyumu, ilginç strüktürel yapıları ile Cumhuriyet Türkiye'sinin son yıllarda gerçekleştirdiği uluslararası düzeyde en büyük spor kompleksleridir.

Ataköy Toplu Konut yerleşkesi ve Erzurum Deprem Konutları, biri toplu konut alanında büyük ölçekli çağdaş bir uygulama, diğeri, büyük bir deprem felaketinden sonra devletin kısa sürede organize olarak depreme dayanıklı, çevre koşullarına uygun, başarılı konut uygulamaları olarak seçkiye girmişlerdir.

Ankara Gülhane Askeri Tıp Akademisi, Büyük bir eğitim ve uygulama hastanesi ve sağlık kompleksidir. Çok geniş programı ile tek bir yapı içinde çözümlenip inşa edilebilmiştir. Tüm çağdaş sağlık gereksinmelerini karşılayabilen başarılı bir örnek olarak öne çıkmaktadır.

Ankara Kızılay Emek İşhanı'ndan başlayarak, İstanbul Bakırköy'deki Galleria Alışveriş Merkezi ve İstanbul Levent'teki İş Bankası Genel Müdürlüğü (İş kuleleri) İş Merkezleri ve Ticaret yapılarının başarılı örnekleri olarak seçkiye girmiştir. Her biri kendi alanında bir öncü olma niteliğindedir.

Bu seçki ile ortaya çıkan sonuç göstermektedir ki Türkiye'de Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak yapı alanında devlet öncülük yapmakta, öne çıkan yapılar devlet eli ile yaptırılmaktadır. Ancak son yıllarda devletin yapı alanındaki öncülüğünü özel sektör almış gibi görünmektedir. Devletin kamu yapılarını projelendirmek ve uygulamakta öncü niteliğini giderek yitirmesi düşündürücüdür. Kamu yapılarının, kültürümüzün göstergesi olarak hem kültürel, hem fiziksel yüksek nitelikleri ile gelecek kuşaklara kalacak nitelikte inşa edilmeleri amaç olmalıdır. Bu nedenle hemen hemen tüm batı ülkelerinde olduğu gibi yapı ile ilgili bir devlet politikasının oluşturulması ve bunların uygulanması için gerekli ortamın ve olanakların yaratılması yaşamsal niteliktedir.

Kişisel kanıma göre bu listede bina olarak önemli bir endüstri yapısının bulunmaması bir eksiklik olmuştur. Jüri çalışmaları sırasında Cumhuriyet döneminde inşa edilen çok sayıda, önemli endüstri yapıları gündeme gelmişse de herhangi biri için jüri'de ortak görüş oluşmamıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası'nın yaptığı değerlendirme sonucu ortaya çıkan bu yayının, Cumhuriyetimizin yapı alanındaki başarılarına toplumumuzun dikkatini çekme bakımından çok yararlı bir çaba olduğuna inanıyorum.

Buildings of the Republic

I sincerely congratulate Chamber of Turkish Civil Engineers for the concept of recognizing 50 Great civil Works of the Republic on the 50th anniversary of the Chamber.

Demonstrating achievements to the society instead of frequent negative news, undoubtedly will motivate young generations for new efforts and new accomplishments. I am happy and proud of being an architect member of selection committee on behalf of The Chamber.

It is not easy to determine objective selection criteria for 50 civil works of the Republic, among diversified monumental, governmental, foundational and infrastructure buildings from among thousands of potential candidates. Naturally, any selection will be open to dispute. In the future, I am sure there might be alterations and additions to this list of the selected 50 works.

The selection committee has recognized 16 civil architectural buildings that required extensive long term public effort and professional skills, besides their importance in terms of civil engineering. The buildings, constructed throughout the whole Republican era, display a wide variety in size and function

The works that were constructed in the first years of Republic may seem to be of less importance and prominence. In those selections, the Committee has considered the tough conditions of their construction periods, their advanced and leading qualities, and contributions to social life.

It will be beneficial to review these 16 works describing their characteristics and conditions of their construction periods.

The first 6 works are monumental public buildings that were commissioned by the government during the single-party period in the first 25 years of the Republic. These works are the Parliament building (Turkish Grand National Assembly), Anitkabir, Ankara Train Station, Istanbul University Science and Literature Faculties, Mersin Halkevi and Ankara 19th May Stadium.

Among these buildings, in spite of limited economical resources of the government during those years, Atatürk's Mausoleum (Anitkabir) and Turkish Grand National Assembly buildings were built with the highest international quality standards both in terms of aesthetic and physical qualifications. They were built by public resources and inspected by Turkish public authorities.

As the symbolic entrance portal to the new capital, Ankara Train Station, built by Turkish architects and contractors, stands out with its magnificent dimensions, high quality construction materials and details. It is still in active service today.

Doğan Tekeli

The other three works in the early Republican period are Educational and Cultural buildings. The following list consists of 3 educational-cultural buildings. Their close construction dates in the early years of the Republic are not coincidental. This indicates the importance placed on education and culture by the government, despite limited resources of those days.

The next 50 years can be considered as the second era of the Republic and the remaining 10 works listed are various housing projects, medical facilities; business centers, commercial buildings and offices.

The number of Educational and Cultural buildings that were selected from this period is 4. They are, in chronological order, METU Campus, Istanbul Atatürk Cultural Center, Abdi İpekçi Sport Hall, and Istanbul Olympic Stadium.

Among a number of large size university campuses, METU. campus stands out with its high architectural and constructional quality.

In spite of limited funds that delayed the construction time, Istanbul Atatürk Cultural Center was built with very high standards using techniques that are especially necessary for opera performances. The building provides an extremely important service to the community and is an important cultural monument built by Turkish architects and engineers. Currently, there are distressing arguments to demolish the structure and build a new one in its place.

Abdi İpekçi Sport Complex and Istanbul Olympic Stadium are among the biggest international size sport complexes that the Turkish Republic has achieved.

Ataköy Mass Housing Campus was selected due to its huge scale and modern approach to mass housing. The other housing complex, Erzurum Earthquake Housing is well-adapted to local conditions, and resistant to earthquake built with limited public funds following an earthquake.

Ankara Gülhane Military Medical Academy is an educational and practical hospital forming a large medical complex. Its large and complex program is well-planned and housed in a single shell. It stands out as an important example that meets contemporary expectations.

Ankara Kızılay Emek Business Centre, Galleria Shopping Center in Istanbul/Bakırköy and Is Bank General Directorate Building (Is Towers) in Istanbul/Levent was introduced to the list as successful examples of Business

Centers and Commercial buildings. Each one has pioneer characteristics in its own genre.

This selection reveals that government authority leads the construction efforts in the first years of Republic and the prominent buildings in this era are public buildings. Recently, private sector seems to have taken the leadership in construction area. The diminishing role of the government in designing and implementing public buildings is raising concerns. Public buildings as indicators of our social and cultural values, should be constructed with the highest physical and cultural qualities as a valuable inheritance to the next generations. Therefore, it is vitally important to create a public construction policy and to establish the necessary institutions to implement it.

In my opinion, an important industrial building should have been chosen for this list. During the committee activities, many important industrial buildings that were built in Republican period came into focus but the committee could not come to an agreement on any of those proposed.

I believe that this publication of The Chamber of Civil Engineers' evaluation will be very beneficial for drawing the attention of the society to the Republic's achievements in the construction area.

